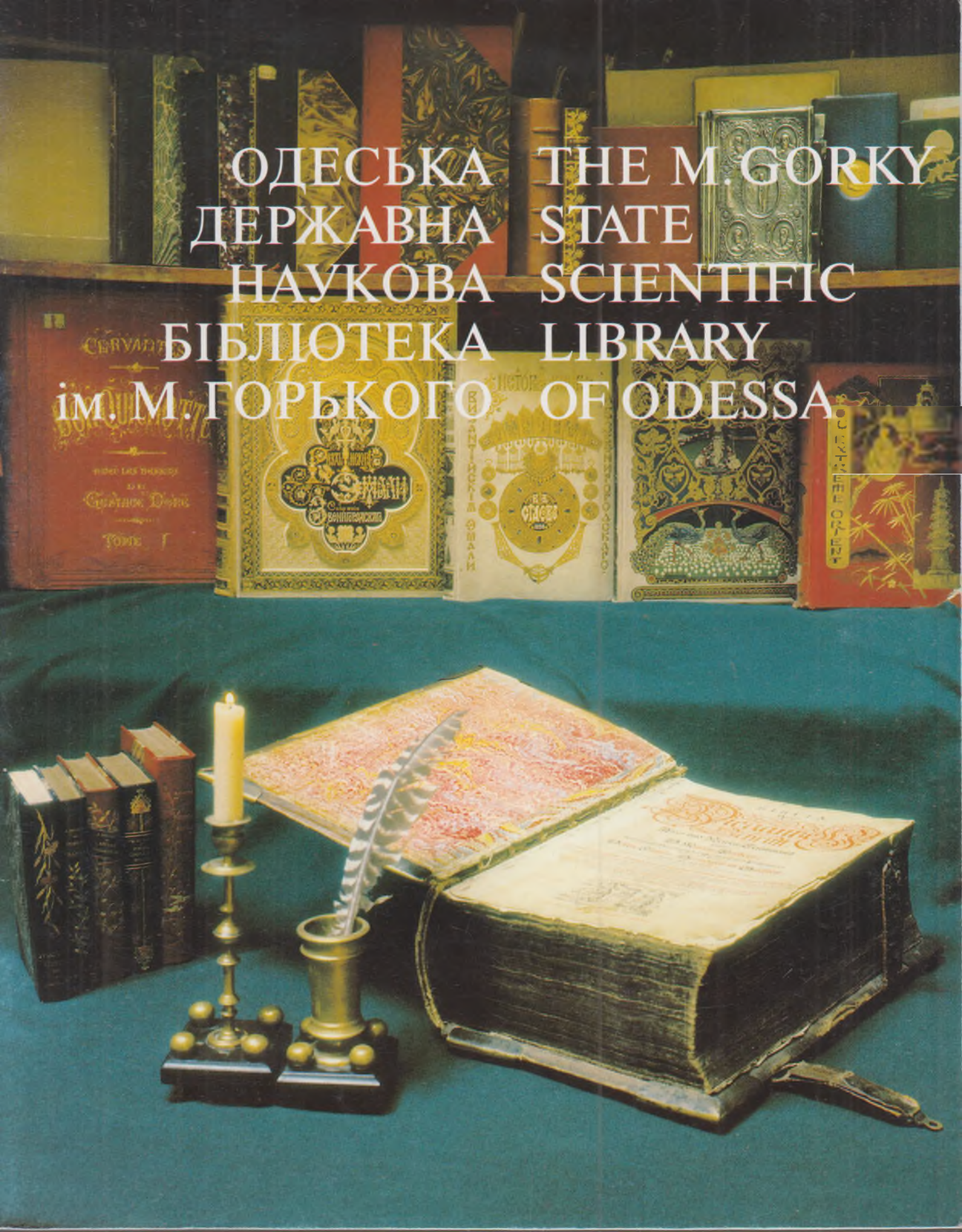

ОДЕСЬКА ДЕРЖАВНА НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ім. М. ГОРЬКОГО THE M. GORKY STATE SCIENTIFIC LIBRARY OF ODESSA

У виданні висвітлюється коротка історія створення, становлення і діяльності Одеської державної наукової бібліотеки ім. М. Горького — однієї з найстаріших книгозбірень України, яка наприкінці ХХ століття, на межі тисячоліть, відзначила своє 170-річчя

Колектив Одеської державної наукової бібліотеки ім. М. Горького висловлює глибоку вдячність голові Одеської обласної державної адміністрації *Сергію Гриневецькому* та міському голові *Руслану Богелану* за постійну дійову допомогу і підтримку у програмах, пов'язаних з відродженням національної культури в регіоні, а також складає щиру подяку голові правління ВАТ «Ексімнафтопродукт» *Володимиру Філіпчуку* за фінансове забезпечення цього видання

0 510600000 — 010 без оголошення
207 — 99

ISBN 966-577-180-9

© Видавництво «Мистецтво», 1999
© Одеська державна наукова бібліотека ім. М. Горького, текстовий та ілюстративний матеріали, 1999
© Ю. Г. Кудь, макет, художнє оформлення, 1999

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ УКРАЇНИ

ОДЕСЬКА
ДЕРЖАВНА
НАУКОВА БІБЛІОТЕКА
іМ. М.ГОРЬКОГО

THE M.GORKY
STATE SCIENTIFIC
LIBRARY
OF ODESSA

КИЇВ
«МИСТЕЦТВО»
1999

Одеська державна ордена Дружби народів наукова бібліотека імені М. Горького є загальнодержавним сховищем творів національного і зарубіжного друку; регіональним універсальним депозитарієм; галузевим органом наукової інформації з питань культури та мистецтва; координаційним центром науково-дослідної і науково-методичної роботи у галузях бібліотекознавства, бібліографознавства, загальних проблем книгознавства, пропаганди природничо-наукових та екологічних знань, питань релігії та атеїзму; центром міжнародного книгообміну і міжбібліотечного абонементу; культурним центром державного значення.

Унікальність друкованих документів і рукописів, зібраних в Одеській державній науковій бібліотеці ім. М. Горького впродовж 170-річного існування, зробила її однією з видатних пам'яток не лише української, але й світової культури. Неможливо переоцінити внесок цього закладу культури у відродження національної самосвідомості нашого народу, а також розвиток духовного життя росіян, болгар, євреїв, греків, німців та багатьох інших народів, представники яких органічно входять до багатонаціонального населення Одеси й причорноморського регіону.

Бібліотека бере активну участь у розбудові української науки, освіти й культури. Нині неможливо уявити собі документально-інформаційне поле незалежної України без Одеської державної наукової бібліотеки імені М. Горького.

The M. Gorky State Library of Odessa decorated with the order of the Friendship of Nations is a centre for reference and research of national significance. It collects and preserves Ukrainian published works, as well as overseas publications. It is the regional universal depository and functions as a centre for information in the field of arts and culture. It also coordinates research and methods in branches of library science and bibliography. The library provides for popularization of knowledge in natural history, ecology, religion and atheism. It is a centre of international and inter-library book exchange and the national cultural centre.

The Library's unique collections of published materials and manuscripts, that have been gathered and preserved during its 170-year history, made it a world's notable cultural monument. This outstanding institution has made an invaluable contribution to the development of national consciousness of the Ukrainian people. It is a source of inspiration in spiritual life of Russians, Bulgarians, Jews, Greeks, Germans and other nations that form Odessa's multicultural population.

Today the Library takes an active part in the development of science, education and culture of Ukraine. Documentary and informational fields of the new Ukraine are inconceivable without the Gorky State Scientific Library of Odessa.

ПРЕЗИДЕНТ УКРАЇНИ

*Колективу Одеської державної
наукової бібліотеки імені М. Горького*

Щиро вітаю працівників бібліотеки — справжнього центру духовного життя півдня України — з 170-річчям від дня заснування.

Бібліотека щедро відкриває співвітчизникам дорогу у світ знань, знайомлячи з інтелектуальним та культурним потенціалом світової цивілізації. Її унікальні фонди стали в нагоді багатьом ученим, відомим діячам культури, серед яких — Гоголь і Щепкін, Менделєєв і Сеченов, Корольов і Глушко...

У нелегкий і скрутний час економічного сьогоднішнього одна із найстаріших і найбільших книгозбірень нашої держави продовжує прекрасні й благородні традиції збереження безцінних книжкових і рукописних колекцій.

Бажаю усім миру, доброго здоров'я, благополуччя, вдумливих і вдячних читачів, нових успіхів і щасливих знахідок.

Л. КУЧМА

Бібліотека святкує своє 170-річчя
The Library celebrates its 170th anniversary

Відгуки преси на цю подію
Press comments on the event

ХРАНИТЕЛИ БОЖЕСТВЕННОГО ДАРА...

Специально подготовленные кадры кинохроники о жизни и творчестве Григория Зайченко, создателя легендарного ансамбля «Три мушкетера».

Славная пыль столетий... (Из жизни главного ансамблера)

«После бала»... (С. Зайченко)

Вот так начинался путь Григория Зайченко к славе. В 1950 году он окончил Одесский институт культуры. В 1952 году начал работать в ансамбле «Три мушкетера»...

«Мы должны идти в ногу с цивилизацией»... (Из интервью)

Григорий Зайченко

Славная пыль столетий... (Из жизни главного ансамблера)

«После бала»... (С. Зайченко)

Славная пыль столетий... (Из жизни главного ансамблера)

«После бала»... (С. Зайченко)

Славная пыль столетий... (Из жизни главного ансамблера)

«После бала»... (С. Зайченко)

Славная пыль столетий... (Из жизни главного ансамблера)

«После бала»... (С. Зайченко)

Славная пыль столетий... (Из жизни главного ансамблера)

«После бала»... (С. Зайченко)

Славная пыль столетий... (Из жизни главного ансамблера)

«После бала»... (С. Зайченко)

Славная пыль столетий... (Из жизни главного ансамблера)

«После бала»... (С. Зайченко)

Славная пыль столетий... (Из жизни главного ансамблера)

«После бала»... (С. Зайченко)

Славная пыль столетий... (Из жизни главного ансамблера)

«После бала»... (С. Зайченко)

Славная пыль столетий... (Из жизни главного ансамблера)

«После бала»... (С. Зайченко)

Славная пыль столетий... (Из жизни главного ансамблера)

«После бала»... (С. Зайченко)

Славная пыль столетий... (Из жизни главного ансамблера)

«После бала»... (С. Зайченко)

Славная пыль столетий... (Из жизни главного ансамблера)

«После бала»... (С. Зайченко)

Славная пыль столетий... (Из жизни главного ансамблера)

«После бала»... (С. Зайченко)

Славная пыль столетий... (Из жизни главного ансамблера)

«После бала»... (С. Зайченко)

Славная пыль столетий... (Из жизни главного ансамблера)

«После бала»... (С. Зайченко)

Славная пыль столетий... (Из жизни главного ансамблера)

«После бала»... (С. Зайченко)

Славная пыль столетий... (Из жизни главного ансамблера)

«После бала»... (С. Зайченко)

Славная пыль столетий... (Из жизни главного ансамблера)

«После бала»... (С. Зайченко)

Славная пыль столетий... (Из жизни главного ансамблера)

«После бала»... (С. Зайченко)

Славная пыль столетий... (Из жизни главного ансамблера)

«После бала»... (С. Зайченко)

Славная пыль столетий... (Из жизни главного ансамблера)

«После бала»... (С. Зайченко)

Славная пыль столетий... (Из жизни главного ансамблера)

«После бала»... (С. Зайченко)

Славная пыль столетий... (Из жизни главного ансамблера)

«После бала»... (С. Зайченко)

Славная пыль столетий... (Из жизни главного ансамблера)

«После бала»... (С. Зайченко)

Славная пыль столетий... (Из жизни главного ансамблера)

«После бала»... (С. Зайченко)

Славная пыль столетий... (Из жизни главного ансамблера)

«После бала»... (С. Зайченко)

Славная пыль столетий... (Из жизни главного ансамблера)

«После бала»... (С. Зайченко)

Славная пыль столетий... (Из жизни главного ансамблера)

«После бала»... (С. Зайченко)

Славная пыль столетий... (Из жизни главного ансамблера)

«После бала»... (С. Зайченко)

Славная пыль столетий... (Из жизни главного ансамблера)

«После бала»... (С. Зайченко)

Славная пыль столетий... (Из жизни главного ансамблера)

«После бала»... (С. Зайченко)

Славная пыль столетий... (Из жизни главного ансамблера)

«После бала»... (С. Зайченко)

Григорий Зайченко

Вид першодруків — до електронних версій

Департамент культури, який працює над електронними версіями першодруків, повідомляє, що в процесі роботи над електронними версіями першодруків...

Головний бібліотекар

Головний бібліотекар повідомляє, що в процесі роботи над електронними версіями першодруків...

ХРАНИТЕЛИ ВЕЧНОСТИ

Хранителі вечности повідомляють, що в процесі роботи над електронними версіями першодруків...

КАК РОС КНИЖНЫЙ ФОНД

Как рос книжный фонд... (К 170-летию ОГНБ им. М.Горького)

Одесский

Одесский... (К 170-летию ОГНБ им. М.Горького)

НАШЕЙ

Нашей... (К 170-летию ОГНБ им. М.Горького)

ПОВЕРЕННЯ ПОРТРЕТУ

Повищення портрету... (К 170-летию ОГНБ им. М.Горького)

ПОВЕРЕННЯ ПОРТРЕТУ

Повищення портрету... (К 170-летию ОГНБ им. М.Горького)

ПОВЕРЕННЯ ПОРТРЕТУ

Повищення портрету... (К 170-летию ОГНБ им. М.Горького)

ПОВЕРЕННЯ ПОРТРЕТУ

Повищення портрету... (К 170-летию ОГНБ им. М.Горького)

ПОВЕРЕННЯ ПОРТРЕТУ

Повищення портрету... (К 170-летию ОГНБ им. М.Горького)

ПОВЕРЕННЯ ПОРТРЕТУ

Повищення портрету... (К 170-летию ОГНБ им. М.Горького)

ПОВЕРЕННЯ ПОРТРЕТУ

Повищення портрету... (К 170-летию ОГНБ им. М.Горького)

ПОВЕРЕННЯ ПОРТРЕТУ

Повищення портрету... (К 170-летию ОГНБ им. М.Горького)

ПОВЕРЕННЯ ПОРТРЕТУ

Повищення портрету... (К 170-летию ОГНБ им. М.Горького)

ПОВЕРЕННЯ ПОРТРЕТУ

Повищення портрету... (К 170-летию ОГНБ им. М.Горького)

ПОВЕРЕННЯ ПОРТРЕТУ

Повищення портрету... (К 170-летию ОГНБ им. М.Горького)

ПОВЕРЕННЯ ПОРТРЕТУ

Повищення портрету... (К 170-летию ОГНБ им. М.Горького)

ПОВЕРЕННЯ ПОРТРЕТУ

Повищення портрету... (К 170-летию ОГНБ им. М.Горького)

ПОВЕРЕННЯ ПОРТРЕТУ

Повищення портрету... (К 170-летию ОГНБ им. М.Горького)

ВЕРНУТИ ОДЕССА 30 СЕПТЕБРЯ 1989 А.

Перше приміщення Бібліотеки, де містилася вона з 1829 по 1874 р.

First premises of the Library where it was housed from 1829 till 1874

Будинок на Соборній площі, де містилася Бібліотека з 1874 по 1883 р.

The building in Soborna Square where the Library was housed in 1874—1883

Будинок, де містилася Бібліотека з 1883 по 1906 р. Його було споруджено на кошти Г. Г. Маразлі

The Library premises in 1883—1906. Built on the donations of G.G. Marazli

З ОФІЦІЙНОЇ ХРОНІКИ

13(25) вересня 1829 року в Одесі засновано міську публічну бібліотеку, яка з перших років свого існування розглядалась як центральна у Новоросійському краї.

3 1834 року за розпорядженням одеського міського голови до Бібліотеки безкоштовно надходять по два примірники кожного місцевого видання. 1847 року це розпорядження було підтверджено одеським генерал-губернатором. Того ж року до Бібліотеки почали надходити кавказькі видання.

1874 року в Бібліотеці було введено інститут попечительства.

1883 року до Бібліотеки було прийнято на службу першу жінку (М. М. Пфайфер).

Протягом 1904—1906 років відомим українським архітектором Ф. П. Нестурхом спеціально для Бібліотеки було споруджено будинок (відкриття відбулося в 1907 р.).

1 листопада 1922 року Бібліотека одержала статус державної публічної і право безкоштовного отримання обов'язкового примірника видань, надрукованих у СРСР, які надходили до 1941 року.

30 січня 1924 року Постановою колегії Наркомосу УРСР Бібліотеку було включено до числа наукових установ.

1 серпня 1930 року Постановою Раднаркому УРСР створюється Одеська державна бібліотека, до складу якої увійшли три найзначніші бібліотеки міста:

Державна публічна, Центральна наукова, Українська державна ім. Т. Г. Шевченка.

1934 року Бібліотека одержала статус наукової.

10 лютого 1941 року Указом Президії Верховної Ради УРСР Бібліотеці було присвоєно ім'я М. Горького. З цього часу вона має назву Одеська державна наукова бібліотека імені М. Горького (ОДНБ).

3 1949 року Бібліотека одержувала платний обов'язковий примірник видань, що виходили в СРСР російською мовою.

1964 року за рішенням колегії Міністерства культури УРСР Бібліотека стає зональним організаційно-методичним, науково-бібліографічним та інформаційним центром півдня України (Запорізька, Кіровоградська, Кримська, Одеська,

Миколаївська і Херсонська області), координаційним науково-методичним та інформаційним центром з питань пропаганди природничо-наукових та екологічних знань, з питань релігії та атеїзму.

1975 року Постановою Ради Міністрів УРСР на Бібліотеку було покладено функції обласного універсального депозитарію півдня України.

1979 року за заслуги і з нагоди 150-річчя від часу заснування Бібліотеку було нагороджено орденом Дружби народів.

3 1979 року будівля Бібліотеки перебуває під охороною держави як пам'ятка містобудування та архітектури (відповідно до Постанови Ради Міністрів України від 06.09.79 р. № 442, охоронний номер 1464).

1987 року, згідно з Постановою Ради Міністрів УРСР № 18-322.15.9 від 3.07 та рішенням виконкому Одеської міської Ради народних депутатів № 318 від 6.08.87 р., розпочато капітальний ремонт і реставрацію основної будівлі Бібліотеки.

1993 року Бібліотеку знову відкрито для читачів після капітального ремонту.

3 1994 року, згідно з розпорядженням № 810 Одеської міської Ради народних депутатів, Бібліотека комплектується безкоштовним примірником усіх видань, що друкуються в Одесі.

22 травня 1997 року вийшла Постанова президії Вищої атестаційної комісії України „Про затвердження переліку установ, до яких обов'язково повинні надсилатися наукові видання, де можуть публікуватися основні результати дисертаційних робіт“. До цього переліку входить і ОДНБ ім. М. Горького.

У вересні 1999 року Бібліотеці виповнилося 170 років.

29 вересня 1999 року за вагомий особистий внесок у розвиток бібліотечної справи, високий професіоналізм директора Одеської державної наукової бібліотеки ім. М. Горького Ольгу Федорівну Ботушанську Указом Президента України № 1232 було нагороджено орденом княгині Ольги III ступеня.

Архітектор Ф. П. Нестурх.

1857—1936.

Фото 1903 р.

Architect F.P. Nesturkh.

1857—1936.

Photo of 1903

Будинок, в якому міститься Бібліотека з 1907 р. Споруджено за проектом відомого українського архітектора Ф. П. Нестурха

This building has been housing the Library since 1907. Constructed after the design by a well-known Ukrainian architect F.P. Nesturkh

Відкриття Бібліотеки. Перед молебнем. Фото 1907 р.

Inauguration of the Library. Before the church service. Photo of 1907

Яскравою сторінкою в історії культури Одеси й України є біографія Одеської державної наукової бібліотеки ім. М. Горького.

1829 року, коли молоде перспективне місто Одеса відзначало своє 35-річчя, генерал-губернатор Новоросійського та Бессарабського краю граф М. С. Воронцов звернувся до царя з проханням про заснування, як написав згодом директор бібліотеки професор М. Н. Мурзакевич, «в числе общепользных учреждений, которые вмещает в себя Одесса, — публичной библиотеки».

13(25) вересня 1829 року цар Микола I підписав Указ: «Во внимание к пользе, ожидаемой от сего учреждения, высочайше повелеть соизволил учредить библиотеку (с указанием сумм на содержание оной и жалованье библиотекарю)», про що вже 5 жовтня газета «Одесский вестник» повідомила одеситів і подарувала 15 тисяч рублів на її розвиток.

Це була друга в Російській імперії (після імператорської у Санкт-Петербурзі) і перша в Україні публічна бібліотека.

Спочатку для неї було виділено кімнати у будинку на Приморському бульварі. Оскільки в Одесі наприкінці 1829 року спалахнула епідемія чуми, відкриття бібліотеки відбулося лише 15(27) квітня 1830 року. На цей час зібрання нараховувало вже 5 тисяч книг.

Граф М. С. Воронцов подарував бібліотеці зібрання дорогих і рідкісних творів — 600 томів французьких класиків у розкішному виданні Фірмена Дідо. Приклад генерал-губернатора наслідували багаті одесити, і кількість книг у бібліотеці почала швидко зростати.

Серед зібрань літератури, які в різні роки було подаровано бібліотеці благодійниками міста, особливу цінність становили колекції графа М. М. Толстого (понад 40 000 видань), мецената Г. Г. Маразлі (10 000 видань), технічні видання з колекції професора В. Є. Тимонова (1085 книг і брошур), економічні та юридичні — О. О. Борзенка (851 видання), бібліотека археолога П. О. Бурачкова (3176 видань).

Не можна не згадати подарунків з-за кордону. Так, ще з 50-х років XIX ст. у звітах бібліотеки фігурують університети — Паризький, Празький,

The history of the M. Gorky Library has highlighted the cultural history of Odessa.

In 1829, when the new city celebrated its 35th anniversary, the Governor General of Novorossia and Bessarabia Count Mikhail Vorontsov appealed to Tsar Nicholas I with the idea of opening a public library in Odessa, and under the ukaz of September 13 the first free public library was established. Of this event the newspaper *Odessky Vestnik* informed Odessa on October 5 and donated 15 thousand roubles for the development of the new library.

It was the first public library in Ukraine and the second in the Russian Empire (after the Imperial Library in St. Petersburg).

Two rooms in Primorsky Boulevard were the Library's first premises. The plague epidemic of 1829 put off the official opening until April 15, 1830. By that time the Library's collection numbered five thousand books.

Count Vorontsov made a gift of 600 volumes of edition de luxe of French classics. His good example encouraged many wealthy Odessites, so the collection rapidly grew in number.

Among most significant donations made by the city benefactors were collections presented by Count M.M. Tolstoy (over 40,000 books), G.G. Marazli (10,000 books), Prof. Timonov (1,085 books), O.O. Borzenko (851 books on economy and law), an archaeologist P.O. Burachkov (3,176 books).

Gifts were received from overseas, and many international partners of the Gorky Library deserve mentioning. Since the 1850s well-known institutions have been appearing in the Library annual reports, including Smithsonian Institution, Universities of Paris, Prague, Peking, Harvard, the British Museum, National Library of France, the Library of Congress.

The collections grew, and space, or rather the lack of it had become the Library's major issue. In 1883 the city mayor Grigory Marazli sponsored the construction of a wonderful building for the Library and the Society of History and Antiquities. The building now belongs to the Archaeological Museum.

In 1907 the building we know today was specially constructed for the Library by an architect F.P. Nesturkh, and soon the Library moved in.

Пекінський, Гарвардський, Смітсонівський (Вашингтон), бібліотека Британського музею, Паризька національна бібліотека, Бібліотека Конгресу у Вашингтоні.

Оскільки фонди швидко зростали, бібліотеці довелося кілька разів міняти приміщення.

У 1883 році для бібліотеки і музею Товариства історії і старожитностей було побудовано, в основному за кошти міського голови Одеси Г. Г. Маразлі, чудову будівлю, яка нині належить Археологічному музею.

1907 року бібліотека ще раз відсвяткувала новосілля — переїхала у спеціально побудовану для неї споруду, що належить до кращих зразків бібліотечної архітектури в країні (архітектор Ф. П. Нестурх), в якій вона міститься і сьогодні.

У бібліотеці працювало багато визначних особистостей, які в різний час очолювали її. Це історик М. Н. Мурзакевич, професор В. О. Яковлев, літератор М. Ф. Дерibas та його син, популярний в Одесі письменник-історик О. М. Дерibas, автор книги „Старая Одесса“, який багато уваги приділяв краєзнавству (саме він увів до вжитку слово „Одесика“). Усі вони обіймали дуже почесну тоді в місті посаду, яка скромно називалася „бібліотекар“. Необхідно також відзначити важливу роль інституту попечительства в історії нашої бібліотеки. Попечителями від міської думи були барон А. Ф. Стюарт, К. К. Сікард, Є. В. Тимонов, О. І. Кирпичников. Особливо важливу роль у розвитку бібліотеки відіграли її директор з 1896 по 1920 рік, професор Новоросійського університету М. Г. Попруженко, який створив історичний нарис „Одесская городская публичная библиотека. 1830—1910“, та попечитель бібліотеки у 1897—1917 роках, почесний громадянин Одеси граф М. М. Толстой. Саме в ці роки бібліотека перетворилася на провідний культурний центр Одеси. Завдяки їх діяльності було розпочато і завершено нову будівлю, налагоджено найтісніші контакти з багатьма бібліотеками світу, випущено нові друковані каталоги, організовано палітурну майстерню, відкрито „бібліотечний музей“, який за своїми функціями фактично відповідав статусу першого музею історії Одеси.

This building is one of the best architectural works in Ukraine.

There were many talented and devoted people among the Library staff, who contributed much to its achievements. A prominent historian Mykola Murzakevych, Prof. Volodymyr Yakovlev, a literary critic Mykhailo Deribas and his son, a historian-writer Oleksandr Deribas were at different times at the head of the Library and occupied the post under a modest name of the Librarian.

With gratitude we acknowledge the remarkable role of custodianship in the history of the Odessa Library. We received dedicated and energetic support from the city council and the Library custodians Baron A.F. Stuart, K.K. Sicard, E.V. Timonov, A.I. Kirpichnikov.

Портрет М. М. Толстого пензля художника М. Д. Кузнецова. 1896. Нині зберігається в Одеському художньому музеї (копія портрета експонується в Бібліотеці)

Portrait of M. M. Tolstoy by painter M. Kuznetsov. 1896. Now in the Odessa Art Gallery (copy in the Gorky Library)

Унікальний фонд найдавнішої книгозбірні України нині нараховує близько 5 мільйонів документів майже 100 мовами світу. Завдяки наявності значної кількості рідкісних видань (понад 200 тисяч) та рукописів Бібліотека увійшла до світового каталога „Музеи книги и книжного дела“ (Museums of Book and Bookmaking. International Directory. — М., 1987). У фонді ОДНБ ім. М. Горького — 52 інкунабули, понад 100 палеотипів, різномовні раритети та стародруки, зокрема пам'ятки слов'янської писемності. Тут зберігаються славетні „Хіландарські аркуші“ і „Охридські аркуші“ з Євангелія XI ст., а також рукописи XII—XIX століть (понад 2 тисячі) слов'янськими, латинською, грецькою, італійською та іншими мовами.

На базі вивчення колекції рідкісних видань до 1000-річчя літописання та книжкової справи в Україні у 1998 році було видано каталог

The most significant contribution to the Library's development was made by its director since 1896 Prof. Mykhailo Popruzhenko and the Library Trustee in 1897—1917 Count Mikhail Tolstoy. Thanks to their enthusiastic commitment the Library became a leading cultural centre of Odessa by the beginning of the 20th century.

The unique collections of the Ukraine's oldest library hold about five million items in almost 100 languages. For its collection of rare books (over 200 thousand volumes) and manuscripts the Library entered the world catalogue *Museums of Book and Bookmaking. International Directory*. There are 52 incunabula, more than 100 paleotypes, rarities and early printed books, written relics of the Slavs in the collection.

The Library also holds Slavonic manuscripts of the 11th century as well as manuscripts of the 12th—19th centuries in Latin, Greek and Italian.

Зал графа М. М. Толстого. Фото 1910 р.
Count M.M. Tolstoy Room. Photo of 1910

„Охридські аркуші“ з Євангелія XI ст.
Okhrid pages from the Gospel. 11th c.

Біблія. Нюрнберг. 1652
The Bible. Nuremberg. 1652

„Старопечатные издания кириллического шрифта XV — первой половины XVI столетий“.

Значне місце у фонді Бібліотеки посідає колекція мініатюр (понад 1,5 тисячі примірників), серед яких найменша — „Лист Галілея до Крістіни ді Лорена“ розміром 16 × 11 мм (1897).

Гордістю Бібліотеки, національним надбанням є книжкова колекція „Україніки“, до складу якої входить архів і бібліотека видатного українського етнографа і книгознавця М. Ф. Комарова.

Цікавою є добірка автографів О. С. Пушкіна, М. І. Гнедича, В. А. Жуковського, О. О. Блока, А. П. Чехова, П. П. Гулака-Артемівського, О. М. Бодяньського, Д. Л. Мордовця, Дніпрові Чайки та багатьох інших славетних діячів.

Бібліотека має рідкісні краєзнавчі матеріали, що відображають історію Причорноморської України, її природні ресурси, економіку і культуру. Серед них „Новороссийский календарь“ (1834—1893), „Устав Ришельевского лицея“ (1818), праці А. О. Скальковського „Хронологическое обозрение Новороссийского края“ (1836), „Любопытная история славного города Одессы“ (1844) та багато інших видань російською, французькою, німецькою, грецькою мовами, що розкривають життя молодого міста.

В Бібліотеці зберігаються перші одеські альманахи, комплект газети „Одесский вестник“ (1827—1893), багато книжок з автографами одеських письменників і вчених, а також гравюри та фотографії.

Бібліотека має престижну колекцію мистецтвознавчої літератури. В ній представлено рідкісні видання з історії матеріальної культури, декоративно-прикладного мистецтва, живопису, графіки, музики, видовищних мистецтв. Значна кількість цих книг належала родині графа М. М. Толстого, міського голови Г. Г. Маразлі та іншим шанованим одеситам. Нерідко це — бібліофільські нумеровані примірники. Зберігається також література з усіх видів та жанрів мистецтва, видана в Україні та в країнах СНД.

Колекція літератури іноземними мовами має універсальний за складом фонд книг та періодичних видань. Основна мета роботи з цією літературою — популяризація світової культури, досягнень зарубіжної науки, розвиток міжнародних культурних зв'язків.

Одеська „публічка“ за дореволюційного часу

Хрестоматія запорізької старшини XVII—XVIII ст.

Ukrainian manuscript of the 17th—18th cc.

встановила зв'язки з багатьма бібліотеками Європи і Америки. Сьогодні ці стосунки поновлюються, за останні роки вони значно зросли і зміцніли. Діловими партнерами ОДНБ ім. М. Горького є 17 бібліотек світу. Серед них: Бібліотека Конгресу (Вашингтон, США), Національна бібліотека Франції (Париж), Державна бібліотека Нового Південного Уельсу (Сідней, Австралія), Муніципальна губернська бібліотека (Оулу, Фінляндія), Варненська міська бібліотека (Болгарія) та інші. 1998 року на базі ОДНБ ім. М. Горького разом з Посольством Франції в Україні було відкрито Французький культурний центр.

Плідна співпраця розвивається з українськими діаспорами Австралії, Канади, США, Франції, Румунії, що закріплено, зокрема, угодою 1994 року між Стейтовою Бібліотекою, Фондацією Українознавчих студій Австралії (ФУСА) та ОДНБ ім. М. Горького про упорядкування архівів діаспори Австралії та обмін фахівцями. Створення залу „Українці в світі“, який став світлицею, де збираються українці світу і куди вже надійшло понад 3 тисячі книг, — свідчення результативності цієї співпраці. Згідно з угодою з Канадським товариством „Приятелі України“, з 1997 року діє Канадсько-український центр з фондом понад 20 тисяч примірників, серед яких чимало книжок,

In 1998 the *Catalogue of the Collection of Cyrillic Books of the 15th-16th Centuries* was published to mark the millennium of chronicles and book-making in Ukraine.

Miniature books, 1500 in number, rank among most significant items. The smallest item in the collection is 16 x 11 mm *Letter by Galileo Galilei to Christina di Lorena*, 1897. The Library is proud of its Ukrainica collection which includes the archive and personal library of Ukrainian prominent ethnographer and bibliologist Mykhailo Komarov.

The Library holds an interesting collection of autographs, among them those of A. Pushkin, M. Gnedich, A. Block, A. Chekhov and many other outstanding personalities.

Rare materials on the history, economy, geography, and culture of the Black Sea maritime region form the collection of local lore. There are documents in Russian, French, German, and Greek in the collection. The first Odessa almanacs and the first newspaper *Odessky vestnik* (Odessa Herald, 1827.—1893) are among the most significant items.

The Library is proud of its prestigious collection of books on arts including rare books on the history of the world material culture, decorative arts, painting, drawing, music, and theatre. Many of the books are editions de luxe donated by the Library's benefactors.

Книги з колекції М. Ф. Комарова
Books from M. F. Komarov's collection

Довідкові видання XIX ст.
Reference books of the 19th c.

Мініатюрні видання
Miniature editions

що розкривають невідомі для нас сторінки української історії. Завдяки цим зв'язкам ОДНБ ім. М. Горького одержала в останні роки чимало цінних довідкових видань. Серед них: „Бібліотека тисячоліття“ (100 томів) — подарунок Британської Ради в Україні, енциклопедії „Ukraine“, „Encyclopaedia of Australia“ — подарунки від ФУСА, з Канади надійшли до нас „Енциклопедія українознавства“ і „Encyclopaedia Britannica“, багатотомні енциклопедії „Як захистити ваші інтереси“ та „Як поліпшити ваше фінансове становище“ — подарунок вірного друга нашої бібліотеки, почесної громадянки Одеси, французької художниці Сюзанни Саварі тощо.

У 1998 році до ОДНБ ім. М. Горького Радою Європи (Страсбург) було передано бібліотеку публікацій документів з прав людини, яка продовжує поповнюватись. У планах — створення регіонального центру з питань захисту основних прав і свобод людини.

Кожного року ОДНБ ім. М. Горького відвідують тисячі читачів, яким видається до 2 млн. документів. У різні часи читачами нашої бібліотеки були відомі вчені М. І. Пирогов, Д. І. Менделєєв, І. І. Мечников, І. М. Сеченов, Д. К. Заболотний, М. Ф. Гамалія, В. П. Філатов, засновник практичної космонавтики і вітчизняного ракетобудування академік В. П. Глушко та інші. ОДНБ ім. М. Горького відвідували письменники М. В. Гоголь, П. А. В'яземський, Я. П. Полонський, А. М. Майков, І. К. Карпенко-Карий, О. І. Купрін, І. О. Бунін, О. С. Грін, К. Г. Паустовський, К. І. Чуковський, Е. Г. Багрицький та багато інших. Відомі одеські літературознавці А. В. Недзвідський, Г. А. В'язовський, І. М. Дузь, В. В. Фащенко постійно користувалися нашими фондами.

Постійними читачами Бібліотеки були і є академік, директор Фізико-хімічного інституту НАН України С. Андронаті, академік архітектури В. Лисенко, мистецтвознавець і літератор, начальник управління культури Облдержадміністрації Р. Бродавко, голова Одеської обласної організації Спілки письменників України Б. Сушинський, викладачі ОДУ ім. І. І. Мечникова О. Бачинська, О. Светличний, В. Силантьєва, Н. Сподарець, краєзнавці Р. Шувалов, С. Лущик, М. Бельський, відомий журналіст Є. Голубовський та багато інших.

The collection of books in foreign languages is universal in subjects and serves to educate people of the world culture and to develop the Library's international contacts.

The Gorky Library maintains fruitful relations with many libraries in Europe and America. During the last years we established partnership with 17 libraries — the Library of Congress, the National Library of France, the State Library of New South Wales (Australia), Oulu Municipal Library (Finland), Varna City Library (Bulgaria), and others. The major joint projects of the recent years are:

- The French Centre was opened in 1998 in accordance with Agreement between the Odessa State Library and the French Embassy in Ukraine;
- The Ukraine-Australia Archival Project sponsored by the Ukrainian Studies Foundation;
- The Ukrainians in the World Centre was opened in the Library in 1995;
- The Canadian-Ukrainian Library Centre was opened in 1997 according to Agreement with the Friends of Ukraine Canadian Association;
- A collection of documents of the Council of Europe was transferred from Strasbourg in 1998 to initiate a regional centre of the literature on human rights.

Thousands of clients visit the M. Gorky Library, up to two million documents are issued to them annually.

Many well-known scientists and outstanding personalities visited the Library in different times: N. Pirogov, D. Mendeleev, I. Mechnikov, I. Sechenov, D. Zabolotny, M. Gamalia, V. Filatov; the founder of practical cosmonautics and rocket production, academician V. Glushko; authors N. Gogol, P. Viazemsky, Ya. Polonsky, A. Maikov, I. Karpenko-Kary, A. Kuprin, I. Bunin, A. Green, K. Paustovsky, E. Bagritsky.

Our long-term friends and clients are historians R. Shuvalov, S. Luschik, M. Belsky, academician S. Andronati, academician architect V. Lysenko, an art and literature critic, Head of the Regional Department of Culture R. Brodavko, a journalist Ye. Golubovsky, lecturers of Odessa University and institutes.

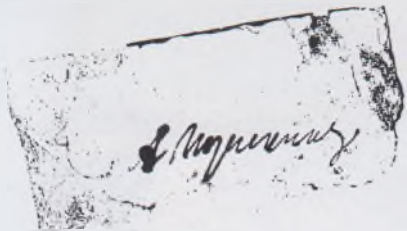
Рідкісні видання з історії Одеси
Rare books on the history of Odessa

Французька класична література XIX ст.
French classical literature of the 19th c.

Дещо з історії французької моди. Рідкісні видання XIX — початку XX ст.
From the history of French fashion. Rare publications of the 19th — early 20th cc.

Многочисленные работы Шевченко
написаны на украинском языке?

Т. ШЕВЧЕНКО

ВЪ ЛИТЕРАТУРЪ И ИСКУССТВЪ.

ЖЕЛАЮ ЗАНИМАТЬСЯ
10я Городской Публичной Библиотеки

Александр М. Коляда

Петр. Гетиманчук

Одним з великих українських письменників
України - Бабеля каже ми (це було в
1921 році): "В одній з моїх книг, в одній
моїх книжок і в одній з моїх статей.
Саме в цій книжці Бабеля каже ми
одну з тих статей, які були написані
самим і написані Бабелем, каже ми,
Петрися, Бабеля, Кириченко, Костер, Адріан
Славин, Микола Добрий, Злата, Тодарівна, не
ми тільки писали, але й читали, але
були також і на цю ж тему.
Кажуть ми, каже і каже ми і каже
ради ми каже каже ми каже ми каже ми
"і каже ми каже ми каже ми, і каже
каже ми каже ми"
і ми каже ми каже ми каже ми каже ми
каже ми каже ми каже ми каже ми каже ми
і каже ми каже ми каже ми каже ми каже ми
і каже ми каже ми каже ми каже ми каже ми

Библиографический указатель материалов для чтения жизни
и произведений Т. Шевченка.

Составила М. Коляда.

№ 8580

ЖЕЛАЮ ЗАНИМАТЬСЯ

Въ Одесской Городской Публичной Библиотеки

Над и редакція *Т. Шевченко*
Место жительства (улица, дом)
Пироговская 3 кв 11
Год издания *Киев*

Принимать меня в члены
член III каже? в члены каже.

Роберт Роденберг
28 января 1968.

С благодарностью за предоставленную
в библиотеку книгу *Ветеринария Тараско -*
Богдан и *Пироговский*
С благодарностью *Тараско*
Тараско благодарю...
Благодарю и желаю до жизни,
что бы вы писали и были благодарны,
так БЛАГО ДАЮ! Да и.

Александр Шевченко

С большой радостью я писала Шевченко
на украинском и русском - Одесской публичной библиотеке имени
М.Тараско - книгу *Мать Мать* - Одесского Тарасковича.
Все эти годы книга беспрерывно читалась в нашей библиотеке.

В.Тараско (Публикация одесского)
4 Сент 98

С огромной радостью я писала Шевченко, в которой
была очень рада в первую очередь, потому что
уже была создана Кудрявцева Шевченко в 20-
летие, а в последнюю раз - уже скоро мы будем
Тараско в Шевченко, а в Шевченко, а в Шевченко
содержатся Шевченко. С благодарностью
В.Тараско
(Публикация книги и статьи)
11.10.95

Эта великая книга
Библиографическая - год
Тараско Шевченко и
Тараско Шевченко...
Музыка Шевченко года
Шевченко. Да Шевченко
Библиографическая Шевченко
Тараско и Шевченко.

М.Тараско

М.Тараско

В.М.Тараско
Микола Шевченко
Микола Шевченко
Микола Шевченко
Микола Шевченко

Автографи видатних діячів науки та культури XIX—XX ст.
Autographs of prominent scientists and cultural workers of the 19th—20th cc

Засідання клубу друзів зарубіжної книги у Французькому культурному центрі Бібліотеки
A meeting of the Foreign Literature Club in the French Centre

Зал „Українці в світі” зустрічає гостей з Австралії Г. Кошарську та М. Павлишина
Guests from Australia G. Kosharska and M. Pavlyshyn in the Ukrainians in the World Room

Канадсько-український бібліотечний центр приймає гостей
 Canadian-Ukrainian Library Centre welcomes the guests

Під час зустрічі з представниками українських діаспор. Зліва направо:
 Ч. Сімтсон (США), письменник Б. Сушинський (Одеса), В. Ясинський (США),
 Л. Богацький (Австралія), О. Ботушанська (директор Бібліотеки). 1998

Meeting with representatives of the Ukrainian diaspora: Ch. Simtson (USA),
 writer B. Sushynsky (Odessa), V. Yasynsky (USA), L. Bohatsky (Australia),
 O. Botushanska (Director of the Library). 1998

Відділ мистецтв Бібліотеки
The Arts Department of the Library

Відділ комплектування фондів Бібліотеки
The Acquisition Department of the Library

Відділ каталогів Бібліотеки
The Catalogues Department

Одне з книгосховищ Бібліотеки
The Library Stack

Важко було б орієнтуватися в книжковому морі, якби не розгалужений довідковий апарат, основою якого є каталоги. Нагадаємо, що перший друкований каталог Бібліотеки вийшов 1883 року і увібрав її стару колекцію. Згодом за рішенням Одеської міської думи з 1901 по 1911 рік було видано друковані каталоги у п'яти випусках, куди увійшло 82 тисячі назв. Нині існують: службовий генеральний каталог і читацькі — алфавітний, систематичний та гордість ОДНБ ім. М. Горького — унікальний предметний каталог, який створено у 1926 році, а також систематичні картотеки спеціалізованих і підсобних фондів. Висококваліфіковані бібліографи видають щороку понад 160 тисяч довідок і консультацій.

Бібліографічна та видавнича діяльність Бібліотеки поставила її в ряд найзначніших бібліотечних центрів країни. У 1903—1911 роках було надруковано листи І. С. Тургенева до Л. М. і Л. Я. Стечкіних і короткий нарис про діяльність Бібліотеки. Здійснено випуск чотирьох томів праць (1927, 1928, 1955, 1958), значну частину яких становлять книгознавчі дослідження; надруковано нариси про історію Бібліотеки (1911, 1941), ряд бібліографічних посібників.

В останні роки на виконання державної програми відтворення документальної пам'яті України надруковано каталоги: „Українська книга 1574—1923 рр. у фондах ОДНБ ім. М. Горького“ (у 5 вип.), „Українська періодична преса у фондах ОДНБ ім. М. Горького“, „Російськомовна преса України в фондах ОДНБ ім. М. Горького“ (журнали, газети та бюлетені). Добре відомі спеціалістам бібліографічні серії „Одещина на сторінках центральної і республіканської преси“ (виходила впродовж 1973—1993 рр., увібравши понад 60 тисяч джерел), „Літературна Одеса“ (8 вип.), „Письменники Одеси“ (5 вип.), „Вчені Одеси“ (25 вип.), „Вчені вузів Одеси“ (5 вип.), „Український музично-драматичний театр імені Революції“ (5 вип.), „Проблеми. Гіпотези. Відкриття“ (45 вип.), „Природа і природні ресурси Північного Причорномор'я“ (виходить з 1936 р.), фундаментальні покажчики „Виноградарство Молдавіи и Украины“ (9858 джерел), „Биология Черного и Азовского морей. 1917—1987 гг.“ (14 тисяч джерел), „Памятники истории и культуры Одесской области“ (2116 джерел), готується до друку

It would be difficult to find your way in the ocean of books without a searching tool of which a catalogue is the basis.

The Library's first catalogue was published in 1883. In 1901–1911 appeared further catalogues that included 82,000 entries. Today the collections are represented in the alphabetical and systematic card catalogues and card indexes of specialized and auxiliary collections. The Library takes a special pride in its unique subject catalogue created in 1926. Our highly skilled bibliographers answer over 160 thousand inquiries yearly.

The Library's bibliography and publishing activities have made it one of Ukrainian most important research centres. A considerable part of publications consists of bibliological research works, essays on the Library history and bibliography.

The Library's major bibliographical projects of the recent years are the indexes of Ukrainian books of 1574–1923, Ukrainian periodicals and Ukrainian press in the Russian language. Popular among professionals are bibliographies: *The Odessa Region in the Central and Republican Press* (it was published in 1973–1993 and included over sixty thousand original sources), *Literary Odessa*, *Authors of Odessa*, *Odessa Scientists*, *The Ukrainian Drama Theatre*, *Problems. Hypotheses. Discoveries*, *Natural Resources of the Black Sea Region*, *Wine-making in Moldavia and Ukraine*, *Biology of the Black and Azov Seas*, *Historical and Cultural Monuments of the Odessa Region*, *Famine in Ukraine*.

Collections of original materials on Ukrainian history had inspired research that resulted in joint projects initiated by the Library, the Institute of Archaeology of the National Academy of Sciences of Ukraine and the Department of History of Odessa State University. Also thanks to the sponsorship of the joint-stock companies Polar Star and Stalkanat and the Greek Cultural Foundation were published wonderful miniature books.

Numerous book exhibitions always attract many visitors. Among most interesting events in the region were festivals of Greek and French books. Presentations of books by Odessa authors are always highlights of the Library's exhibition programs. Catalogues of the exhibitions, considered of great scientific and cultural significance, have become a promising prospective for the Library publishing activities. Many publications based on the Library's fundamental exhibitions were highly praised by the press.

Ця робота над бібліографічним покажчиком „Голодомор в Україні“ (І. Е. Рікун, О. Ф. Ботушанська, Л. М. Бур'ян)

Working on the Famine in Ukraine bibliography (I. Rikun, O. Botushanska, L. Buryan)

Відділ автоматизації і механізації бібліотечних процесів
The Information Technology and Automation Department

Упорядники, редактори, автори книг — працівники Бібліотеки
Compilers, editors, authors from the Gorky Library staff

Видання Бібліотеки 1990-х рр.
The Library's publications of the 1990s

Подарунки читачів — істориків, краєзнавців, письменників, мистецтвознавців...
Gifts of readers (historians, specialists of local lore, writers, art critics)

покажчик „Голодомор в Україні“ (7000 джерел) та багато інших.

Наявність найцінніших матеріалів з історії України у фондах ОДНБ ім. М. Горького дала змогу розпочати створення наукових збірок републікацій. Надруковано вже два томи з серії „Невичерпні джерела пам'яті“: „Намогильні хрести запорозьких козаків“ та „Задунайська Січ“ — спільна робота з Інститутом археології Національної Академії наук України та історичним факультетом Одеського державного університету ім. І. І. Мечникова за сприяння Одеської облдержадміністрації. Привертають увагу читачів наукове дослідження „Союз южнорусских художников“, мініатюри „Г. Г. Маразли“, „Одесский „Крокодил“ и его авторы“, Л. Утьосов „Моя Одесса“, видані за спонсорською допомогою друзів і меценатів Бібліотеки: АТ „Полярна зірка“, ВАТ „Стальканат“, Фонду грецької культури.

Численні тематичні виставки дають можливість показати найбільш цікаві та актуальні колекції з фондів ОДНБ ім. М. Горького. Значними подіями для міста і регіону стали свята грецької книги, Тиждень французької книги, презентації видань одеських письменників. Новою перспективною тенденцією в роботі Бібліотеки стало видання каталогів та матеріалів до виставок, які за науковим значенням та образотворчим рядом наближаються до музейних. Їх підготовлено на основі фундаментальних експозицій („Михайло Жук“, 1993, „Книги старой Одессы“, 1994, „Г. Г. Маразли и его библиотека“, 1994, „Старая Одесса в произведениях печатной графики“, 1995, „Король франків Хлодвіг і християнізація Франції“, 1996, „Авторская книга Одессы“, 1997, „Вся Одесса в шаржах М. Линского“, 1998, „Моя Украина“, 1998, „Греція далека та близька“, 1999, „Книги грецькою мовою, видані в Одесі“, 1999).

Як інформаційний центр бібліотека створила базу даних, побудовану на основі реферативної та повнотекстової інформації, яка налічує понад 600 тисяч записів за темами: „Літопис Одеси“, „Стара Одеса“, „Одесити“. Ця інформація відображає історію міста від 1794 року до сьогодення. Велике наукове значення мають численні бібліографічні покажчики, які розкривають історію наукової та літературної Одеси. Електронний каталог документів включає нові надходження

за останні п'ять років. Адже бібліотека вже не може залишатися на паперовому рівні, а мусить увійти в інформаційний простір на рівні сучасних технологій.

ОДНБ ім. М. Горького впевнено крокує у XXI століття. Ми працюємо над створенням бібліотеки майбутнього у поєднанні мудрої історії та стрімкої сучасності. Довгострокова програма „Рідкісні видання та рукописи як національне надбання України“, підтримана та профінансована Міжнародним фондом „Відродження“ завдяки створенню електронних копій на компакт-дисках, надасть можливість зберегти унікальні фонди, не обмежуючи доступ до них читачів. Також при підтримці фонду „Відродження“ та Інституту „Відкрите Суспільство“ впроваджується автоматизована бібліотечна система Liber Media, яка найближчим часом допоможе автоматизувати усі бібліотечні процеси — комплектування, каталогізацію, обслуговування читачів, МБА.

Сьогодні йде напружена робота над тим, щоб електронний каталог був відкритий для користувачів усього світу через Internet, та над програмою об'єднання інформаційних можливостей бібліотек міста.

У читальному залі. 1978.

Малюнок художника М. М. Вилкуна, який він подарував Бібліотеці

In the Reading Room. 1978.

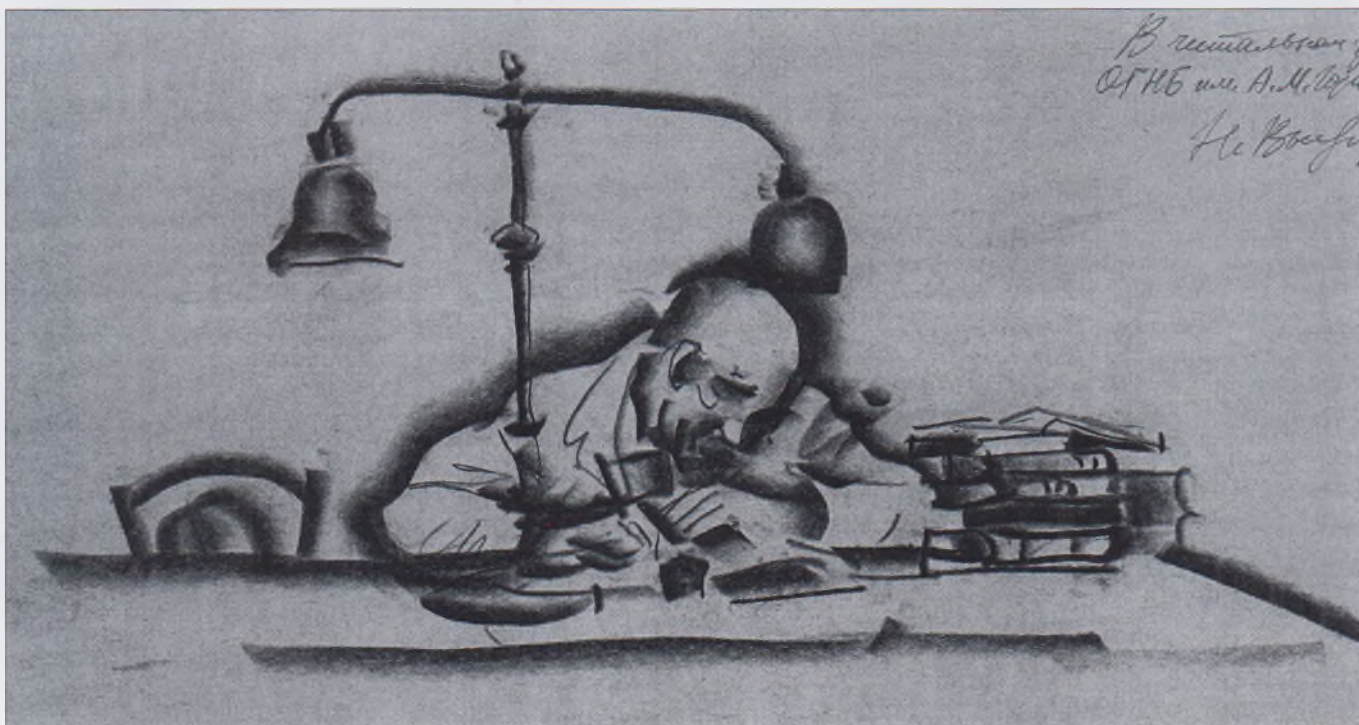
Drawing by painter Mykola Vylkun. Donated by the artist

The Library's informational data base include over 600 thousand entries on subjects: *Odessa Chronicles*, *The Old Odessa*, *Odessites*. They represent the history of the city since 1794. The electronic catalogue includes the Library's acquisitions for the last five years.

The Gorky Library endeavours to enter the 21st century on a new technological level. We are working on the library of the future that will combine the wisdom of the past and the swiftness of the present.

The preservation of the Library's unique collections of manuscripts and rare printed materials is our priority and a mission of national significance. To accomplish it the Library developed a long-term project *Rare Books and Manuscripts as the National Heritage of Ukraine*. The project includes electronic copying and producing Cds and is supported by the Vidrozhennia (Renaissance) International Foundation. The Library appreciates the support from the Vidrozhennia Foundation and the Open Society Institute in implementation of a new library system Liber Media which in the nearest future will help to create a local network and automated working stations.

Today one of our major issues is making our collections accessible for all across the world via the Internet.

У Бібліотеці в 1998 році спільно
з Одеською обласною Радою миру
започатковано галерею

“ЛЮДИ ЩЕДРИХ СЕРДЕЦЬ”

Галерея стала містком від меценатів минулого до добродійників наших днів. Вона знайомить громадян і гостей міста з добродійною діяльністю наших сучасників. За допомогою таких людей наша бібліотека вирішує багато своїх нагальних проблем. Ще раз нагадаємо, що бібліотека — це пам'ять людства. Вона збереже для наступних поколінь не лише портрети благодійників, а й факти їхніх благородних справ, бо всі відомості про них закладено у бази даних ОДНБ ім. М. Горького.

Нині за значний внесок у славу справу добродійності й милосердя, збереження духовної та культурної спадщини України до Галереї Почесних Благодійників Одещини занесено імена і представлено портрети відомих у місті та області людей: Е. С. Белих — начальника управління житлово-комунального і паливно-енергетичного господарства Одеської облдержадміністрації, Є. М. Брилько — генерального директора АТ „Полярна зірка“, С. Р. Гринецького — голови Одеської облдержадміністрації, М. М. Жасана — директора Одеського комбінату хлібопродуктів, В. В. Жигеля — генерального директора АТ „Кисеньмаш“, В. Г. Іванова — начальника морського торговельного порту „Южный“, В. Я. Коржова — президента фірми „Коммон-Бридж“, Є. О. Лукашова — директора народного музею „Самоцвіти СНД“, [В. М. Мазуріна] — начальника Одеського регіонального управління акціонерного комерційного Промінвестбанку України, М. П. Павлюка — начальника Одеського морського порту, голови обласної Ради миру, О. І. Платонова — директора Українського регіонального філіалу ЗАТ „Санокр-Москва“, В. С. Філіпчука — голови правління ВАТ „Ексімнафтопродукт“, Л. П. Шемякіна — генерального директора ВАТ „Стальканат“.

СВІДОЦТВО

про занесення до Галереї Почесних
благодійників Одещини
“Люди щедрих сердець”

ГРИНЕВЕЦЬКОГО
Сергія Рафаїловича

захови
Одеської обласної державної адміністрації
за значний внесок у благородну справу добродійності
й милосердя, збереження духовної та культурної
спадщини України.

Директор
ОДНБ ім. М. Горького,
Заслужений працівник культури
України, член Іспівної Одеської
обласної Ради миру

О.Ф. Ботушанська

м. Одеса
8 липня 1999 р.

In 1998, together with Odessa Peace Committee, the Library initiated the People of Generous Hearts Gallery, which threw a bridge from literary patrons of the past to benefactors of the present. The Gallery acquaints the citizens of Odessa with charity activities of our times. Generous help from our friends enables the Library to solve its vital problems. For their valuable contribution to the preservation of spiritual and cultural heritage of Ukraine portraits of thirteen honorary benefactors entered the collection of the Gallery. Not only the portraits but also records of their good deeds has the Library custody of, preserving for future generations the names of those generous people: E.S. Belykh, Ye.M. Brilko, S.R. Grinevetsky, M.M. Zhasan, V.V. Zhigel, V.G. Ivanov, V.Ya. Korzhov, Ye.O. Lukashov, V. M. Mazurin, M.P. Pavliuk, O.I. Platonov, V.S. Filipchuk, and L.P. Shemiakin.

Галерея „Люди щедрих сердець“ приймає своїх героїв
The People of Generous Hearts Gallery welcomes its heroes

Директор Бібліотеки О. Ф. Ботушанська і один з друзів
Бібліотеки, директор ВАТ „Стальканат“ Л. П. Шемякін
Director of the Library O. Botushanska and one of the Library
friends, director of the Stalkanat joint-stock company, L. Shemiakin

Зустріч з представниками Посольства Франції в Україні. 1995

Meeting with the French Embassy officials. 1995

Гості Бібліотеки — учасники VI конгресу Світової федерації українських лікарських товариств. 1996

Guests of the Library, participants in the 6th Congress of the International Federation of Ukrainian Medical Associations. 1996

Друг Бібліотеки — французька художниця Сюзанна Саварі. 1997
French artist Susanne Savari, the friend of the Library. 1997

Гості Бібліотеки — учасники IV Міжнародного конгресу україністів. 1999
Guests of the Library, participants in the 4th International Congress of Ukrainian Studies. 1999

У вісімнадцяти відділах Одеської державної наукової бібліотеки ім. М. Горького сьогодні працює понад двісті співробітників. Історія нашої бібліотеки зберегла багато славних імен бібліотечних спеціалістів, які віддали благородній і завжди шанованій людськи праці з книгою багато років свого життя. Колись тут працювали видатний літературознавець, майбутній академік-пушкініст Михайло Алексєєв, історик Саул Боровий, україніст Богдан Комаров та інші. О. М. Тунєєвій ми зобов'язані організацією одного з перших у колишньому СРСР музеїв книги та збереженням бібліотеки у важкі роки другої світової війни.

Подвигом можна назвати супроводження під час Великої Вітчизняної війни трьома співробітницями бібліотеки (Г. Б. Юрик, А. С. Деревинською, Е. С. Левіною) рідкісних музейних видань до Ташкента, де їх було передано на тимчасове зберігання у Середньоазіатський університет.

Після війни в ОДНБ ім. М. Горького працювали відомі бібліотекарі, бібліографи та бібліотекознавці: М. В. Раппопорт, С. Я. Вортман, М. М. Пчелінцева, І. М. Кирилов, Г. А. Каширін, В. М. Конський, О. М. Вовчок, Л. В. Лялікова, О. М. Кордаш, С. А. Мурадян, А. М. Вдовиченко, Л. М. Смичок та інші; передавали естафету один одному директори А. І. Ольшанський, В. А. Загоруйко, І. Д. Мазуренко. Званням „Заслужений працівник культури України“ уряд відзначив її фахівців — Т. І. Карпинську, Н. Й. Касько, І. Д. Мазуренка, нинішнього директора О. Ф. Ботушанську. Звання „Заслужений діяч мистецтв України“ удостоєний Г. Д. Зленко, завідувач редакційно-видавничого відділу бібліотеки, письменник і літературознавець.

Over 200 employees work in 18 divisions of the Library. There are many names in the Library's history of the professionals who devoted many years to this respected and noble profession. A prominent literary critic, academician and specialist in study of Pushkin's literary heritage Mykhailo Alekseyev, a historian Saul Borovy, a specialist in the Ukrainian studies Bohdan Komarov were of the Library staff. We owe a debt of gratitude to O.M. Tuneyeva for the organisation of the museum of books, one of the country's first, and preservation of the Library collections during the severe years of the Second World War.

We appreciate the heroism of the Library staff (G.B. Yuryk, A.S. Derevinska, Ye.S. Levina) who bore the brunt of convoying the Library's most valuable items to Tashkent where they were transferred during the war.

Well-known librarians and bibliographers were among the Library staff after the war: M.V. Rappoport, S.Ya. Vortman, M.M. Pchelintseva, I.M. Kirillov, G.A. Kashyryn, V.M. Konsky, O.M. Vovchok, L.V. Lyalikova, A.M. Kordash, S.A. Muradyan, A.M. Vdovichenko, L.M. Smychok. The Librarians A.I. Olshansky, V.A. Zagoruiko, I.D. Mazurenko passed the baton of directorship from one to the next.

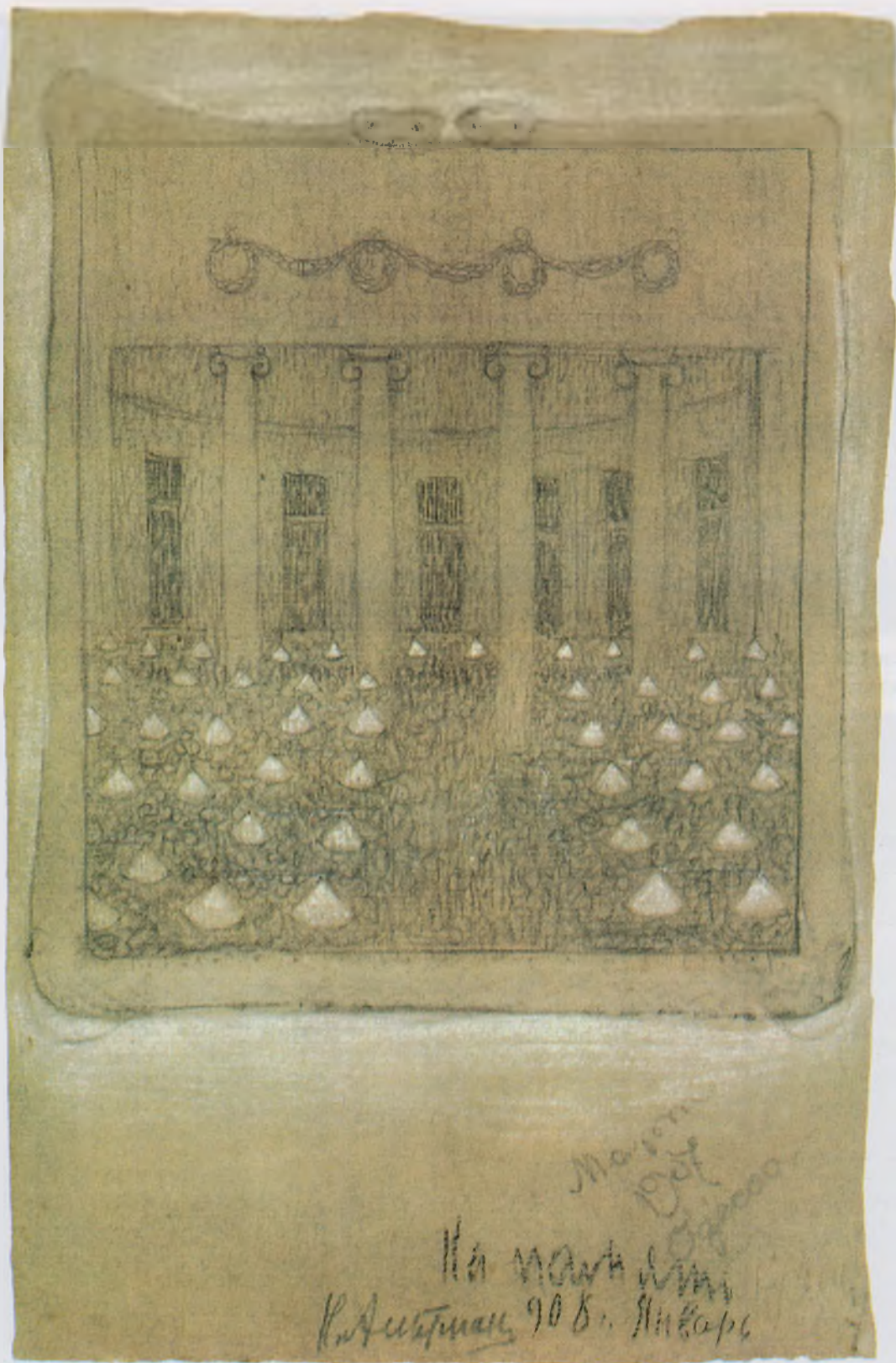
Some of the staff have been distinguished by the Government with the title of Honoured Cultural Worker — Tamara Karpinska, Natalia Kasko, Ivan Mazurenko, and the present director Olga Botushanska. Grigory Zlenko, Head of the Editorial and Publishing Division, a writer and literary critic, has been given the title of Honoured Art Worker.

Група провідних спеціалістів Бібліотеки. 1999
Leading specialists of the Library. 1999

Читальний зал Бібліотеки
The Library Reading Room

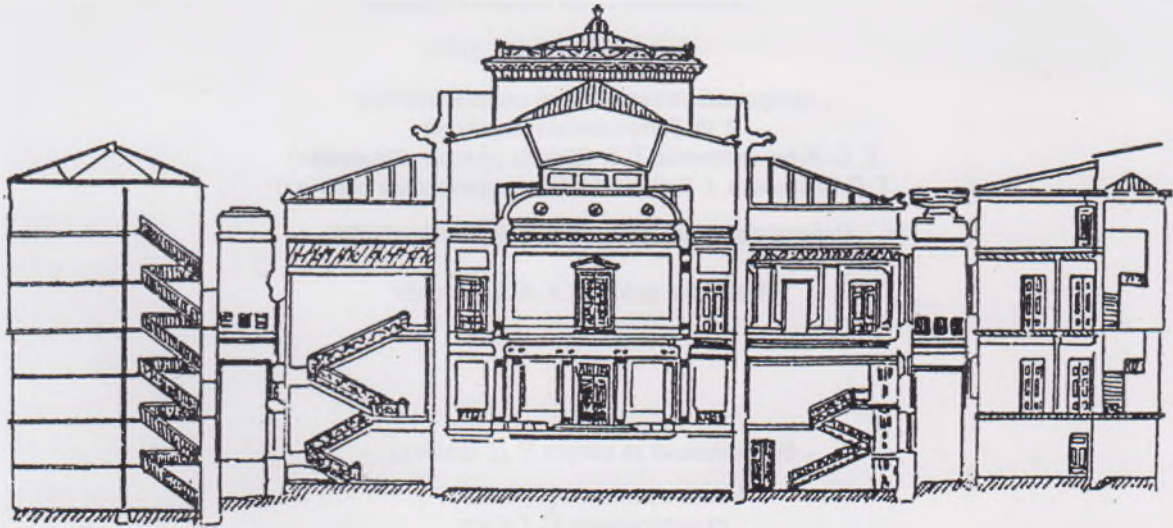

Читальний зал Бібліотеки. Березень 1907 р.
Малюнок художника Н. І. Альтмана. З приватної колекції
краєзнавця С. З. Лущика. Друкується вперше

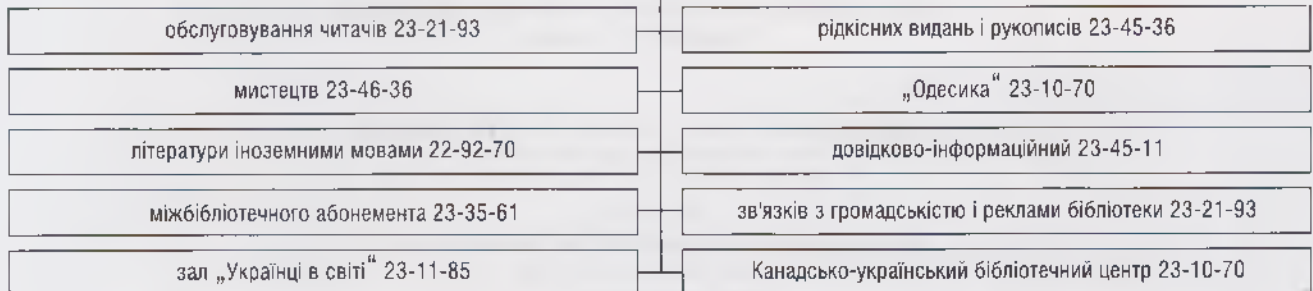
Reading Room. March, 1907. Drawing by N. Altman.
From the private collection of the historian
of local lore S. Luschik. First publication

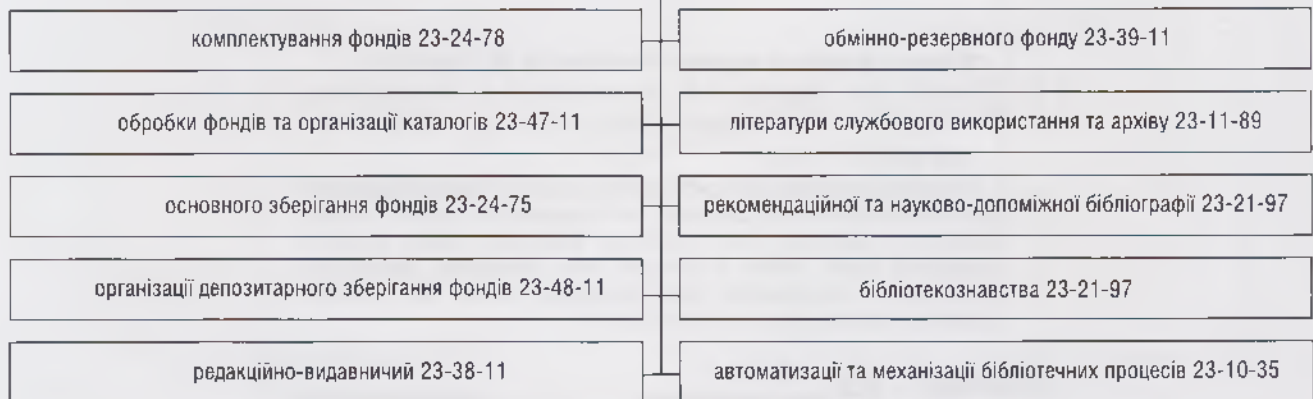
Інформація про відділи Бібліотеки Information about Library Departments

На читачів чекають відділи та зали Бібліотеки:

Вам допоможуть функціональні відділи:

**ОДЕСЬКА ДЕРЖАВНА
НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ім. М. ГОРЬКОГО**

Буклет

(Українською та англійською мовами)

Київ, «Мистецтво», 1999

Авторський та редакційний склад Бібліотеки:

О. Ф. Ботушанська (керівник)

Е. С. Жимолостнова, Т. В. Щурова (автори-упорядники)

Т. П. Ананченко, І. С. Шелестович (редакторська обробка)

Переклад англійською мовою *Т. В. Богатирьової*

Ювілейна емблема *В. А. Воронцова*

Відповідальна за випуск *Н. Д. Прибега*

Макет, художнє оформлення
та редагування *Ю. Г. Кудя*

Редактор *Т. В. Коляда*

Редактор англійського тексту *О. К. Подшибіткіна*

Технічний редактор *Т. С. Татаренкова*

Коректори *С. І. Гайдук, Н. М. Шугай*

Комп'ютерну верстку виконано у видавництві «Мистецтво»
(оператор *О. І. Ломако*)

Підписано до друку 07.12.99. Формат 60 × 90 1/8. Папір крейдяний.
Гарнітура Nebat Condensed. Друк офсетний. Умовн. друк. арк. 4,5.
Умовн. ф.-відб. 17,5. Обл.-вид. арк. 3,53. Зам.0-39

Др. № 00974

Видавництво «Мистецтво», Київ, 01034, вул. Золоторітська, 11

Тел. (044) 224-91-01, 224-63-30

Факс (044) 229-05-64

АТ «Книга»

04655, МСП. Київ-53, Артема, 25.

Одеська державна наукова бібліотека ім. М. Горького :
0-41 [Буклет] / Авт.-упорядн.: *О. Ф. Ботушанська, Е. С. Жимолостнова,
Т. В. Щурова.* — К.: Мистецтво, 1999. — 32 с.: іл. — Укр., англ.
ISBN 966-577-180-9

У виданні висвітлено історію створення і діяльності Одеської державної наукової бібліотеки ім. М. Горького, яка наприкінці ХХ століття, на межі тисячоліть, відзначила своє 170-річчя. Бібліотека сприяє розвитку української науки, освіти й культури. Нині неможливо уявити собі документально-інформаційне поле незалежної України без Одеської державної наукової бібліотеки ім. М. Горького.

0 5106000000 — 010 без оголошення
207 — 99

ББК 78.34(4УКР)

Наша адреса:

Україна, 65026, м. Одеса, вул. Пастера, 13
Тел./факс (38-0482) 23-10-72, 23-11-85
Тел. 23-02-52 (дирекція), 23-21-93 (для довідок)
E-Mail: ognb@paso.net

